

KIS TRAP

A JÓ PAJTÁSOK. (Lásd a 119. lapon.)

A T I T O K.

— Elbeszélés. —

(VII. Folytatás.)

MMÁCSKA meglepetve bámult Emmára.

— Mit? Mit akarsz tenni? mondá. Hiszen ha a te fiókodban találnák, akkor azt hinnék, hogy... hogy te loptad...

— Igen, az valószínű, szólt Emma megható áldozatkészséggel. De ha nálad találják meg és kiűznek az intézetből, mi lesz belőled?

— Akkor végem van örökre... szegény mamám meghalna szomorúságában s én koldusbotra jutnék.

— No lásd; én pedig már semmit sem veszthetek... én már elkövettem egy igazi nagy bűnt... nem tudja ugyan még senki, de mégis már mindenki gonosz, rossz leánynak tart; ha tehát most még ezt a bűnt is reám fogják, az már keveset változtat az én sorsomon. Én elszenvedem, tégedet pedig egész életedre szerencsétlenné tenne.

És Emma hősiés önfeláldozással odasietett Annácska fiókjához, előszedte belőle a sok mindenféle gyümölcsöt, csemegét és berakta a saját fiókjába. Alig készült el ezzel, már belépett az igazgató s így szólt:

— Átkutattam minden növendék holmiját, a tiéteket is át kell kutatnom, ám-bár előre tudom, hogy ti becsületes gyermekek vagytok s nálatok nem találok semmit.

Ezzel egyenesen Emmácska szekrényre felé ment s kinyitotta.

— Lehetséges-e! kiáltá egészen elámulva. Emma, te... te volnál a tolvaj!

Emma földre süttött szemekkel, pírulva, majd sápadozva állt ott, de egy szót sem tudott szólani; Anna egészen megzavarodva elfordult.

— Akárkiről inkább hittem volna, mint rólad! folytatá az igazgató egészen elszomorodva. Pedig ime, nem tagadhatod! Itt a sok torta, narancs, sütemény, semmi kétség, te lopkodtad el a többi leányoktól. Valld meg őszintén, mióta mért cselekedted ezt?

Emma most sem felelt. Az igazgató egy perczig habozott, aztán szigorú hangon mondá:

— Maradj itt szobádban. Majd tudodra adom, mit teszek veled.

Az igazgató kiment s Emmácska sokáig mereven állt ott egy helyben; csak most kezdte érteni és érzeni, hogy áldozatkész barátsága által mily kellemetlen helyzetbe sodorta magát.

Anna, mihelyt magukra maradtak, odaszaladt Emmához és zokogva nyakába borulván, mondá:

— Emma, édes Emma, mi tettél! Lásd, ezt te el nem viselheted! Hadd éri engemet a büntetés, én vagyok a bűnös, megérdemlem! Megmondom az igazat, fölfedezek mindent!

— És aztán mi lesz belőled? kérde Emma komolyan.

— Nem tudom, felelé Anna elsápadva.

— De én tudom. Téged is kiűznek innen s szegény jó mamádat, ki már most is oly beteg, megöli a szomorúság. És akkor te árván maradsz és nem lesz senki

a földön, aki segítene rajtad, te magad pedig még nem tudsz semmit.

Anna zokogva felelé:

— Igaz! De hogy tűrhessem azt, hogy tégedet oly csufság érjen . . . hiszen a te szüleid is nagyon szomorkodni fognak, ha megtudják. . . .

— Tudom! De engemet már különben is gonosznak tartanak . . . és igazuk van, ámbár még nem is tudják, mit követtem el! Még eddig sikerült eltitkolnom, de félek, hogy nemsokára fölfedezik a titkot s akkor . . . akkor ugyanis mindig, hogy ez a te bűnöd is engem terhel-e vagy nem.

— Nem! Ez így mégis tulságos áldozat volna.

— Hallgass reám, Anna, szólott Emma. Anyád kedvéért el kell most fogadnod ez áldozatodat; de nem végképen. Majd ha már feledésbe ment a dolog, ha az igazgató jó magadviselete miatt annyira megszeret, hogy nem kell félned, hogy kiüz innen, akkor . . . akkor nem bánom, fedezd föl előtte az egészet, de előbb nem. Igérd meg, hogy előbb nem teszed.

— Igérem, szólott Anna könyezve.

— És még egyet meg kell ígéred. Azt hiszem, most már beláttad, mily helytelen volt, amit tettél. Igérd meg, hogy többé nem teszed.

— Soha, soha! kiáltá Annácska, fuldokolva a zokogástól.

Alig végezték be e beszédet, midőn az igazgató hívatta Emmácskát. A kis leány sápadtan, de elszántan ment le s megtudta sorsát: kizáratását az intézetből. Az igazgató kijelenté, hogy nem tarthat meg oly növendéket, kire a lopás

bűne rábizonyult; irt tehát rögtön Emma szüleinek, hogy vigyék haza leányukat.

Bármennyire el volt Emmácska szánva, hogy barátnője boldogságaért meghozza a nagy áldozatot, mégis elborzadt, mikor arra gondolt, hogy nemsokára oly csuf bűnnel terhelve kell megjelennie otthon szülei előtt. Azelőtt alig mert valakinek szemébe nézni, mert egy szörnyű titkot rejtegetett; hát most? Igaz, hogy ezt a bünt nem követte el, de azt senki sem fogja tudni, ő magára vállalta, és így most már méltán fogják őt gonosznak tartani.

Mialatt mindez az intézetben történt, otthon Emma szülei egészen meg voltak nyugodva leányuk felől, mert hiszen az igazgató nem régen azt írta, hogy Emma igen szorgalmas, jól viseli magát. Most már az apa is kezdett kibékölni s lassanként elfelejtette, mennyi bosszuságot és gondot okozott neki Emma sajátságos komolysága, emberkerülő mogorvasága.

— Tudtam én, hogy csak gyerekes szeszély volt az egész, mondá egy reggel a mamának.

— Én is ezt kezdem hinni, ámbár megvallom, sokáig azt hittem, hogy Emmának valami titkos baja, valami nagy gondja van s az tette őt oly visszataszító viseletűvé, felelé a mama.

— Ugyan micsoda nagy gondja lehetne egy ilyen kis leánynak? szólott az apa. Sokkal fiatalabb, hogyszem komoly baja lehetne. Én attól félttem, hogy gonosz indulatu, rossz gyermek, kibem nem lesz örömünk. De most örömmel hallom, hogy csalódtam s remélem, hogy Emma, mire visszatér, egészen más leány lesz.

Az apa dolgaira ment s alig távozott, midőn Ilona nagy sietséggel jött a szobába, kezében levelet tartva.

— Levél Budapestről, mamácska! Azt hiszem, Emmáról lesz benne szó, mert az intézet pecsétje van rajta. Olvassa föl, kedves mama, kíváncsi vagyok megtudni, mit csinál a mi Emmánk.

Ilona kisasszony kíváncsisága azonban ezuttal nem nyert kielégítést. A mama felbontotta a levelet s némán végig olvasta, — és minél tovább olvasta, annál komolyabb és szomorubb lett. Végre, semmit sem szólva a kíváncsian leskelődő Ilonának, összehajította a levelet és gondosan elrejtette zsebébe, aztán bement az apa szobájába. Ilona meg nem foghatta, mi lehet abban a levélben, hogy a mama egyszerre oly szomorú lett tőle; nem is tudta meg sohasem. Elég volt, hogy a szülők megtudták; az igazgatónő írta azt a levelet, és jelenté Emma gonosz viseletét, kérvén egyuttal, hogy a leányt mielőbb vigyék haza, mert az intézetben tovább nem tartják meg.

Harmadnap a mama már Budapesten volt, hogy Emmát hazavigye. Szegény Emmácska! Majd meghalt szégyenében, mikor a mama elébe kellett lépnie s a mama szomorúan, csodálkozva mondá.

— Emma, kedves leányom, ugye nem igaz, amit az igazgatónő rólad írt? Ugy-e, valami tévedés, félreértés történt?

A leányka nem felelt, de arcza biborvörös lett a szégyentől s szeméit zavartan földre sütötte. Mennyire szeretne volna most, ha azt a csunya vádat megczáfolhatná! De nem, az nem lehet, most már nem léphet vissza.

— Hogyan, Emma, te nem felelsz? szólt a mama még szomorubbán. Hát lehetséges volna az, — az én leányom tolvaj lehetne!

Szegény Emmácska! Ez keservesebb állapot volt, mint a milyenre ő készült. Azt hitte, hogy dorgálni, pirongatni fogják s ezt elviselte volna, mert hiszen azelőtt is már hozzá volt szokva, hogy őt rossz gyermeknek tekintsék. De a jó mama fájalmát, szomorúságát alig bírta nézni s már-már kész volt hozzásietni s mindent őszintén elmondani, fölfedezni, hogy Anna volt az igazi bűnös. De aztán ismét csak győzött régiebb elhatározása s ilyenformát gondolt magában:

— Nem tehetem! Csunyaság volna, ha most elárulnám Annát . . . aztán mi nek is . . . előbb-utóbb fölfedezik azt a . . . azt a szörnyű titkot . . . és akkor ugyis végem van; legalább Annácskát megmentem.

De bármennyire el volt tökéelve, hogy megtartja szavát s megmenti Annácskát, azt érezte, hogy ez az egész dolog nagyon keserves és ez az újabb titok csak még szomorubbá teszi sorsát. Könyekre fakadt s a mama ölébe borulva mondá:

— Oh! én olyan szerencsétlen vagyok! Senki sem fog engemet többé szeretni!

A mama meglepetve nézett a kis leányra. Hogy lehet az, hogy ez az Emmácska, aki most oly igazán meg van hatva, olyan csunya tettet követhetett el? Sehogy sem tudta megérteni a dolgot s szeliden mondá:

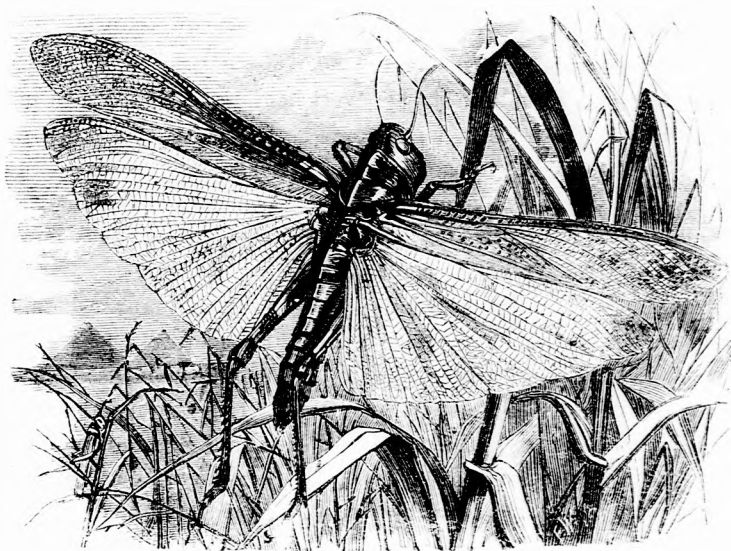
— Tévedsz, kedves leányom. Akármit követtél el, gyermekünk maradsz és

szeretni fogunk, ha látjuk, hogy őszintén megbántad tettetted és nyíltan megvallod, miért és miképen követted el.

De hasztalan várta a jó mama, hogy Emmácska nyílt vallomást tegyen. A kis leány egyszerre ismét a régi makacs, hallgatag gyermek lett s egy árva szót sem lehetett tőle hallani erről a dologról. Nem volt tehát más hátra, mint összeszedni

holmiját és hazavinni, a nélkül, hogy a tanévet végig töltötte volna.

Az egész uton hazáig mindinkább növekedett Emmácska szomorúsága. Mit fognak mondani testvérei így csufos hazatérése fölött? Bizonyosan gunyolni, nevetni fogják, ámbár valószínű, hogy az igazi okot nem tudják, a szülők nem mondták meg nekik. De mit fog mondani a

AZ EGYPTOMI SÁSKA. (Lásd a 122. lapon.)

szigoru apa? E gondolatra Emma összeborzadt. Hatalmában állott, őszinte vallomás által minden bajt megelőzni; de még mindig nem tanulta meg eléggé, hogy a gyermek csak úgy lehet boldog, ha szülei iránt teljes bizalommal viseltetik s előttük semmi titkot sem rejteget.

És amitől Emma félt, az be is következett. Az apa rendkívül haragudott, és mikor Emmácska hazaért, reá sem akart

nézni, kezét sem engedte megcsókolni. Feri és Ilona meglepetve nézték ezt a sajátságos dolgot; szerettek volna régi szokásuk szerint tréfálkozni Emma fölött — de érezték, hogy itt most nagyon komoly baj van s inkább hallgattak; félénken mentek Emmához és kérdezősködtek tőle; de Emma kurtán elutasította őket s halványan, egészen kétségbeesve vonult egy sarokba. Látta, hogy édes atyját ki nem

engesztelheti, ha csak minden titkát föl nem fedezi előtte. — Mihelyt lehetett, elvonult saját szobájába s ott az ágyra dőlve, addig sirdogált, míg kimerülten, majdnem beteg elaludt.

Mialatt Emmácska ily keserves állapotban élt otthon és rettegve várta, mit fognak szülei határozni, mi fog vele történni, azalatt Anna ott az intézetben minden baj nélkül élt. Senki sem gyanakodott reá s ő őrizkedett valamit elárulni, ámbár érezte, hogy nagyon helytelen, nagyon büns dolog ez, hogy nem volna szabad maga helyett másra háritani a büntetést. De sokkal inkább félt a fölfedezés következményeitől s így szépen belenyugodott, hogy minden jól van úgy, a hogy van.

Körülbelöl egy hét mult Emma távozása óta, midőn egy ünnepnapon Anna engedélyt nyert, hogy mamáját meglátogassa. Messze kint, a főváros egyik félreeső kis utcájában, hol a legszegényebb emberek laknak, ott lakott Anna szegény mamája is sötét, szűk udvari szobácskában. Most is ott ült az ablaknál és szorgalmasan varrt, ámbár meglátszott halvány arcán, hogy beteg és inkább ágyban kellene feküdnie. De nem volt ideje pihenni; varrással kereste meg mindennapi kenyerét s bár beteg volt, dolgoznia kellett. Legnagyobb öröme az volt, ha leányát, Annácskát láthatta, s most is, midőn a kis leány belépett, a szegény beteges asszony elfelejtette minden baját s gyöngéden megcsókolta szeretett gyermekét.

— Kedves anyácskám, mondá Anna, milyen sápadt ma ismét! Bizonyosan megérőltette magát a sok munkában.

— Ne gondolj azzal, édes leányom.

A meddig bírok, dolgozom s nem kérek más emberektől alamizsnát.

— Oh! bár csak már én is segíthetnék valamivel! sohajtá a leányka meghatottan.

— Te még gyermek vagy, ne is gondoldj erre! A te kötelességed most az, hogy tanulj és az intézetben jó viseleted által megnyerd mindenki szeretetét. Én egészen boldognak érzem magamat, hogy az a nemes szívű igazgatóbő befogadott és fölnevel. Iparkodjál, hogy megérdemeld jóságát, mert mi lenne belőled, ha ott nem tartanának, nem nevelnének téged! Hiszem is, hogy meg vannak veled elégedve.

Annácska zavartan és pirulásátrejtve fordult el, aztán, hogy másra fordítsa a beszédet, így szólt:

— Kedves anyácskám, ma nem hozhattam semmit... nagyon sajnálom...

— Oh, nem is kívánom, fe'elt a mama. Ha van néhány krajczárod, fordítsd inkább a magad multságára.

— Nekem nincs soha pénzem! szólt Annácska hirtelen és vigyázatlanul.

— Hogy ne? Multkor kellett pénzednek lenni, mikor azt a sok jó gyümölcsöt hoztad. Tudom, hogy efféléket nem osztogatnak ott a leányoknak.

Annácska ijedten vette észre, hogy jóformán elárulta magát. A mama látta a leányka zavarát s komoly, szigorú hangon kérdé:

— No's felelj! Ha pénzed nem volt, hol szerezted multkor azt a sok jó csemegét?

Anna nem tudott anyjának szemébe hazugságot mondani s végre könyezve

megvallotta, hogy ő bizony azt a sok jó csemegét a többi leányoktól esente el. A szegény, de becsületes anya egészen elsápadt e vallomás hallatára s Annácska hangos zokogással kért bocsánatot, elmondván, hogy nem gondolta meg akkor, mit cselekszik, s hogy őszintén sajnálja könnyelmű tettét.

— És az igazgatónő mit mondott a dologhoz? kérdé végre a mama.

— Nem tudja, hogy én vagyok a bűnös.

— Nem tudja? De gyanakszik, ugy-e? És hátha más valakire fogják a gyanut háritani és ártatlanul fog valaki szenvedni miattad?

Annácska megmondhatta volna, hogy már szenved is miatta más valaki, — a jó, áldozatkész Emma; de nem volt bátorsága, hogy ezt is megvallja. Anyja pedig nem tudott megnyugodni és végre így szólt:

— Ha azt akarod, hogy megbocsásak neked, jóvá kell tenned hibádat. Még ma meg kell vallanod mindent az igazgatónőnek. Meglehet, hogy kizár az intézetből és neked nagy szomorúságom, nagy gondom lesz; de inkább tűröm ezt, hogyszem ilyen bűn miatt valamelyik ártatlan leányka szenvedjen.

Annácska, mialatt a mama beszélt, maga is belátta, mily nem szép tett volt az, hogy maga helyett másra háritotta a büntetést. Meg is ígérte mamájának, hogy teljesíti parancsát s rögtön megvall mindent, — az őszinte megtérés talán még meg fogja engesztelni az igazgatónőt.

(Folyt. köv.)

A JÓ PAJTÁSOK.

(Képpel a ezimlapon.)

FARKAS, Czirmos évek óta
Jó pajtások,

Belefeküdt mind a kettő,
Ha az egyik lyukat ásott.

Közös tálból ittak, ettek,
Játszadoztak,
A fogotton, a kapotton
Testvérileg megosztottak.

Konyha körül, az udvarban,
Künn a réten
A sok apró Czirmoskával
Ugy eljátszott Farkas szépen.

Gondos is volt, hogy vigyázott
Rájuk ottan,
Egyszer egyik a sajtárba
Véletlenül belepottyant.

Odaugrott és fölugrott
A sajtárra, —
S kimentette a miczuskát
Óvatosan, hamarjába.

És ezóta Czirmos, ha van
Jó falatja,
Félre teszi pajtásának
S hálás szívvvel általadja. —

ÁRISTOMBAN.

(Képpel a 120—121. lapokon.)

EZ BIZONY ROSZ multság, ilyen szép nyári napon ott bent ülni abban az unalmas szobában, ki nem mehetni a kertbe, a mezőre pillangót kergetni, bogarakat gyűjteni. De hiába, aki nem hallgat a szép szóra, tanuljon a maga kárán. La-

(Folytatása a 122. lapon.)

ÁRISTOMBAN. (Lásd a 119. lapon.)

(Folytatása a 119. laphoz.)

ezika is szánja-bánja már most, hogy nem hallgatott apácska intésére.

Vasárnap volt, reggel gyönyörű idő ígérkezett s a mama szép új ruhába öltöztette föl Laczikát és a kis Mariskát is. Épen elkészültek, mikor belépett az apa és így szólt:

— Épen most kaptam levelet a városból Róza néniéktől; ha délutánig ilyen szép idő marad, meglátogatnak. Gyerekek, aztán vigyázzatok magatokra, csinosak legyetek, be ne piszkoljátok ruháitokat, különösen te, Laczi, ne lássalak megint sárosan, borzasan.

A gyermekek örültek a jó néniek látogatásának s Mariska gondosan vigyázott is magára, hogy a városi látogatókat illendően fogadhassa. Laczika is erősen föltette magában, hogy kivételképen ma nem fog pajkoskodni.

Meg is tartotta e szép szándékát egy egész óráig, csöndesen játszott Mariskával a tornáczon, — de aztán ezt mégis unalmasnak találta s kiment a kertbe, hogy majd sétál az árnyas fasorok között. És amint itt szépen sétál, megpillant egy tarka lepkét, mely a kert hátsó kerítésén keresztül kiröpült a mezőre.

— Ezt bizony elfogom! Itt könnyű keresztül mászni a kerítésen.

Fölkapaszkodott a kerítésre, nagy sietséggel keresztül mászott s leugrott a tulsó oldalon; észre sem vette, hogy szép ünneplő ruhája beakadt egy szögbe s végig repedt. A lepke ezalatt már messze repült... gyorsan utána! Igen ám, ha az az árok, és az árokban a víz ott nem lett volna! Nagy szaladása közben Laczika nem nézett lábai alá s egyszerre zsupsz! egész hosszában benne feküdt a pocsoltyában.

Síralmas képpel ballagott hazafelé s csak azt ohajtá, hogy az apa meg ne lássa; de bizony ez óhaja nem teljesült, mert az apa épen ott állt az ajtóban. Tartott is rögtön ítéletet a szófogadatlan bü-

nös felett: egész napra áristomba kellett mennie Laczikának egy kis szobába, melynek ablaka sűrűn el volt rostélyozva. Innen nem lehetett megszökni!

A vendégek megjöttek, pompásan, mulattak s Laczikának csak messziről kellett hallgatni a vigadozók nevetését. Hát még mikor az ozsonna ideje megjött s neki nem hoztak semmit! Ez bizony szomorú óra volt s mi tagadás benne, Laczika sirva fakadt.

De ime, egyszerre vigasztaló közeledett s halkán szólítá Laczikát az ablak alól. Laczika odasietett s megpillanta kedves jó testvérét, Mariskát, ki megemlékezett a fogolyról s legalább azzal akarta megvigasztalni, hogy a maga ozsonna-részenek felét titkon idehozta s benyújtotta Laczikának. Ez tulajdonképen helytelen volt, mert a szülők nem engedték meg; de mivel Mariska testvéri szeretetből tette, az apácska, ki észrevette a dolgot, megbocsátott.

Enaptól fogva Laczika jobban ügyelt szülei szavára s dicséretére mondhatom, hogy többé nem került az áristomba.

AZ EGYPTOMI SÁSKA.

(Képpel a 117. lapon.)

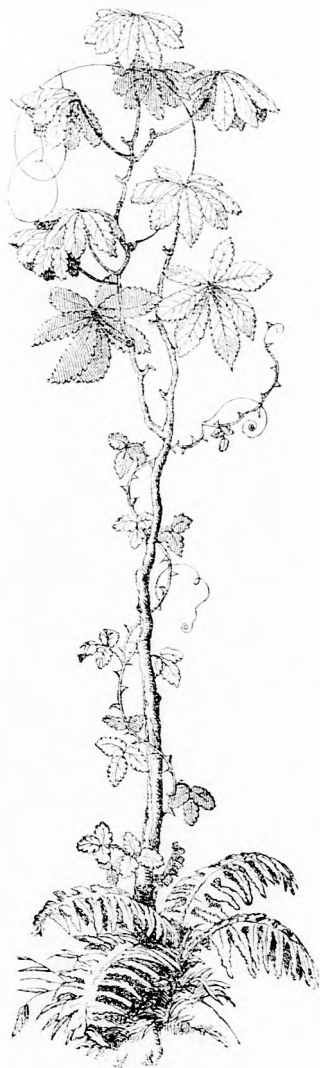
EGYPTOMI nádba', sásba'
Ott terem a szörnyű sáska,
Ha megindul, jaj a tájnak,
Merre szállnak 's hol leszállnak.

Egy fűszállt nem hagynak épen,
Szalmaszálat házfödélén,
Elpusztítanak és fölesznek
Mindent, a mik utba esnek.

Sáskajárás nagy csapása,
Hej sok évre sirját ássa,
Szorgalmunknak, földcinknek
Isten óvjon tőle minket.

A KIRÁLY-KISASSZONY.

— Mese. —

HOL VOLT, hol nem volt, hej mit ér, ha tudnám is,
Messze, messze túl az operencián is,
Túl a túlon-túl is, egy király kisasszony, —
A kinek volt, honnan virágot szakaszszon.

Szép is volt, jó is volt, hozzá szörnyü gazdag,
Udvarán, majorján ezrivel az asztag,
Volt neki gyémántos, arany-ezüst vára,
Kristályként csillogott rezidenciája.

Egyszer a kisasszony, egy szép délutánon,
Unatkozva ült az aranyos divánon,
Hosszan elméláza a sok drága kincsen,
S számlálgatni kezdte, vajjon mije nincsen.

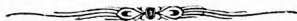
— Hohó! — fölkiáltott egyszer örömeben,
— Tudom, mi bajom már, mi hibázik nékem! —
Hirtelen beesönget noszsa minden szolgát,
Mind futott bolondul, félbehagyva dolgát.

Meghagyá erősen tüstént sorba nékik,
Járják az országot éjszaktól be délig,
Hajnal ébredéstől késő éjszakáig,
Henczidától föl-le egész Bonczidáig.

S adják ki legottan szigorú parancsban,
Amennyi lakos van urban és parasztban,
Mire megfordul a hold ezüst szarvával,
Mindenik hozzon egy állatot magával.

Fogott a parancsszó. Kocsin és szekéren,
Gyült a tenger állat feketén fehéren,
Krokogyélus, szarvas, medve-koma, róka,
Mennyi volt, jó isten a megmondhatója.

Egy a másik hátán csodálkozva néze,
A királykisasszony mindet megigézte,
S egy akolba zárta egy kies hüs ponton.
Majd ha ott meghiznak — én is tovább mondom.

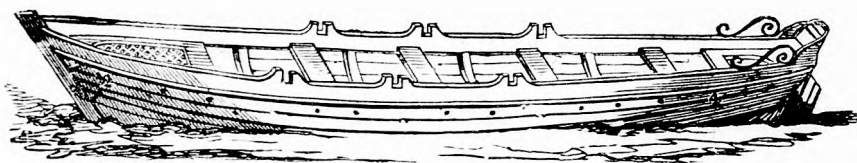
H A J Ó K Á Z Á S.

(Képekkel a 125., 127. és 128. lapokon.)

SOKAT hallottatok, olvastatok már tengerről, hajókról, de azt hiszem, alig-alig volt közületek valaki tengeren, sőt az alföldön lakók talán még jókora folyót és hajót sem igen láttak. Pedig van ám a mi szép hazánknak is

tengere s kétségkívül hallottatok már beszélni a magyar tengerpartról, az adriai tengeröböl északkeleti csucsában fekvő Fiume kikötő városáról.

E bevezetés után ne gondoljátok azonban, hogy Fiume városát akarom

I. EVEZŐS CSÓNAK.

veletek megismertetni. Fiume városa kiépített partjával, — »moló«-ival, melyek a hajók kikötésére szolgáló s a tengerbe mélyen benyuló mesterséges földnyelvek, — a kikötőben horgonyzó hajókkal s a világ különféle pontjáról összecsődült tarka-barka népével csak olyan kicsiben, mint a többi nagy tengerparti vá-

rosok s azt hiszem, kis olvasóim, hogy ti is szívesebben veszitek, ha a helyett, hogy titeket a város falai közt hurcolnálak meg, inkább a tengerpartra vezetlek, hol sokkal érdekesebb dolgokban gyönyörködhetünk.

Tudjátok, hogy a földnek két-harmadrészét víz, tenger borítja s ez az

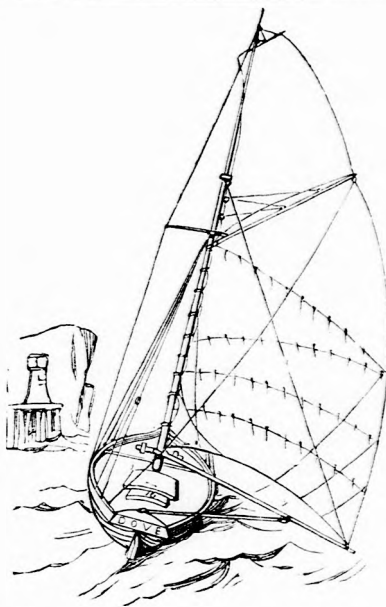
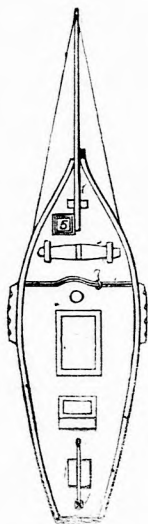

II. EVEZŐ.

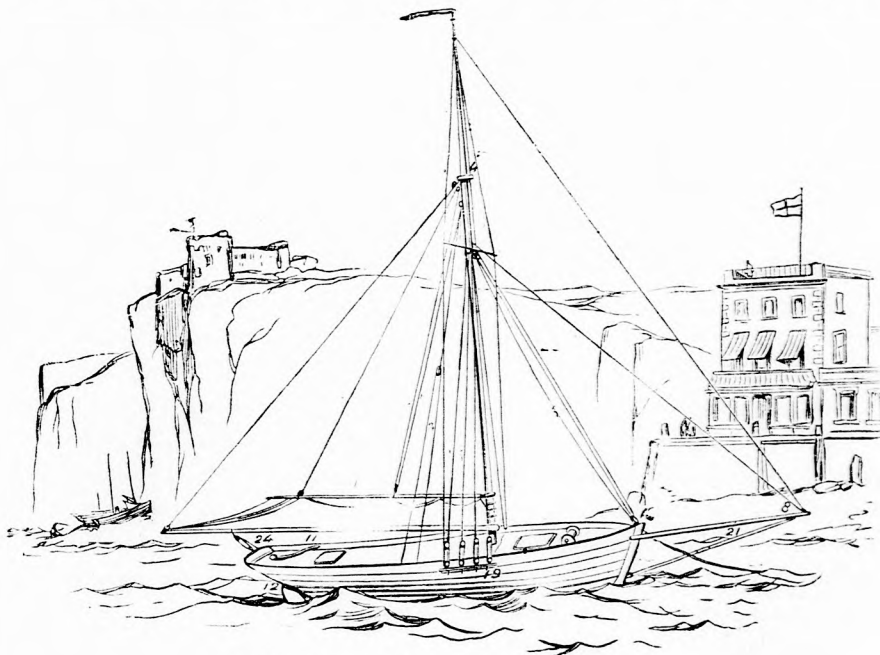
egyedüli út, a melyen akármelyik világrészbe eljuthatni. De a tengeren gyalog járni nem lehet s azért az emberek már réges-régen kitalálták azon eszközöket, melyekkel a tengert hatalmuk alá hajtották és saját érdekekben felhasználják.

Ezeket fogom most nektek képekben bemutatni.

Első képünkön azonnal fel fogjátok ismerni a közönséges evezős-csónakot, melylyel egy kis hidegvér mellett egész bátran lehet s nyílt tengerre szállani. Az ilyen csónakot, mint már neve mutatja, evezőkkel hozzák mozgásba s képünkön észrevehetitek a villa alaku bemetszéseket, melyekbe a matrózok huzás közben a II.

III. VITORLÁS CSÓNAK. (Felülről tekintve.) IV. VITORLÁS CSÓNAK. (Háttérből tekintve.)

V. VITORLÁS CSÓNAK. (Oldalt tekintve.)

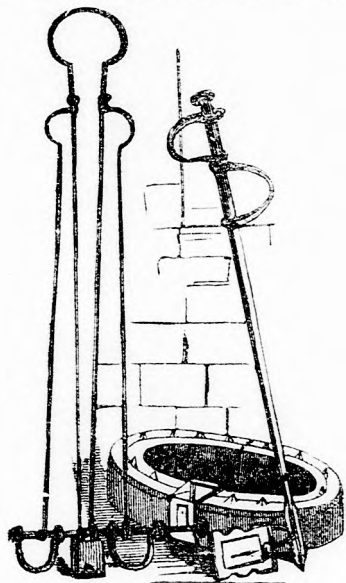
számu képen látható evezőt helyezik. Az ily csónak azonban, bármily biztosan járja is a hullámokat, hosszú utra nem alkalmas, mert az emberi erőnek, kitartásnak megvan a határa s a matrózok a hosszas evezésben előbb-utóbb kidülnének. Azért az evezős csónakot jobbadán csak parti szolgálatra, a hajók körül szokták használni. Órákig, vagy egy-két napig tartó tengeri ut megtételére már egy hatalmasabb természeti erőhöz, a szélhez kell folyamodnunk. A szél, a mint magasra röpteti a könnyű tárgyakat: pelyhet, papírost, falevelet; a mint feldöntögeti s kergeti maga előtt az utjába eső ingó tárgyakat: ép úgy alkalmas a hajók hajtására is, csak kellőképen felhasználják. E célra szolgál a vitorlás csónak, melyeket III. IV. és V. számu képeink különböző szempontból tekintve ábrázolnak. A vitorlás csónak teste valamivel öblösebb az evezős csónakénál, s emellett közepe tájáról egy magas árbocz nyulik fel, melyre két kereszt-rud segélyével (lásd a IV. sz. képet.) a durva vászomból készült szárny alakú vitorlát kifeszítik; azonkívül, mint a III. és V. számu képen látható, a csónak orrából még egy erős pózna, az ugynevezett fok-árbocz nyulik ki a sokkal kisebb háromszögű fokvitorla számára, mely a csónak irányzását van hivatva elősegíteni. Ez irányzás a kormánynyal történik, mely hasonlít a h betűhöz vagy egy fél körtvéhez s a csónak végéhez oly mélyen van erősítve, hogy mindig víz alatt maradjon. A kormány tetszés szerint forgatható s a mint jobbra vagy balra forgatják, a víznek beleütő ereje a csónakot is ugyanazon irányba tereli. A vitorlás

csónakon a kormányosnak van a legnehezebb dolga, mert nemesak arra kell vigyáznia, hogy a csónakot a kitűzött vonalban megtartsa, hanem arra is, hogy a vitorla a szélnek gyakran változó iránya mellett is mindig feszült, dagadt maradjon s a csónak ennek folytán a szél teljes erejével haladjon a cél felé. Az ily vitorlás csónak jó széllel óránkint 8—10 tengeri mérföldet futhat be s a tengeri halászok szél-tiben ezt használják; de valahányszor vitorlájuk segélyével a nyílt tengerre szállnak, evezőiket sem felejtik odahaza, mert jól tudják, hogy a szél, mely őket a parttól messze röpíti, időközben meg is állhat s akkor bizony csak fárasztó evezéssel juthatnak újra a szárazföldre.

Az evezés úgy, mint a kormányzás és vitorlázás igen nehéz mesterség; legnehezebb mégis a vitorlázás, mert a szélnek erejét kiszámítani lehet ugyan, de játékát, szeszélyeit kitanulni nem. S van is egy tengerész közmondás, mely azt tartja, hogy az evezést két év alatt, a kormányzást egy egész emberéleten át, a vitorlázást azonban soha sem lehet tökéletesen megtanulni.

A vitorlás csónakkal nagyon hosszú utra vállalkozni kész vakmerőség, sőt lehetetlenség volna; mert sokkal kisebb, hogysen a legénység hónapokra elég élelmet vihetne magával. A messze tengeri utakra már a nagy, két-három árboczos hajók indulnak, melyek egész tömeg vitorlával vannak ellátva s haladtukban ugy néznek ki, mint valami fellobogózott emeletes ház. Az ily nagy vitorlás hajók a szerint, a milyen célra használtatnak, kereskedő, személyszállító vagy hadi ha-

jók. A VI. számú kép egy ilyen vitorlás hadi hajó belsejét azon pillanatban ábrázolja, midőn ép a kikötőbe ért s mialatt a főárbocz kereszttrudján a matrózok szorgalmasan felgöngyölik és kötözgetik a vitorlákat, a csigakötél segélyével a hajó közel utjára szükséges árukat rakosgatják be; a rézsut lefutó kötelen pedig a kimosott ruhákat szárogatják. Az ily nagy hajó több emeletre van beosztva s az utazó, ha csak tengeri betegségbe nem esik, rajta minden kívánható kényelmet megtalál. Érdekes tudni, hogy a kapitány saját hajóján élet- és halál ura s a matrózokat, kiknek engedetlensége a hajót vihar esetén végveszélybe döntheti, igen szigorúan, sokszor halállal is megfenyíti; míg kisebb kihágásokért olyan kaloda-fé-

KALODA.

lébe zárják, milyen az itt látható képünkön van ábrázolva. A bűnösnek kezét,

lábát, nyakát beszorítják a vasba s ha néhány órát töltött e kalodában, megérzi egy hétig is.

Ezer meg ezer ily vitorlás-hajó uszik folyton keresztül-kasul a tengereken, majd oly sebesen szárnyalva az óhajtott cél felé, mint a még hatalmasabb tengeri gőzhajók, melyeken az utazás gyorsabb és biztosabb ugyan, de sokkal drágább is, mert hajtó erejük, a gőz fejlesztése igen sok pénzbe kerül. Ép ezért minden gőzhajó árboczokkal és vitorlákkal is el van látva, melyeket kedvező szél esetén a gőz-, illetőleg a költség kiméltése végett sietnek felhasználni.

Minden nagy hajónak elmaradhatlan kiegészítő része a delejtű (compass), mely a kormánykerék előtt álló oszlopon a kormányos örökös tájékozására üvegfedél alatt vízszintesen van elhelyezve, s a mely nélkül a hajó ég és víz között lebegve könnyen eltévedhetne.

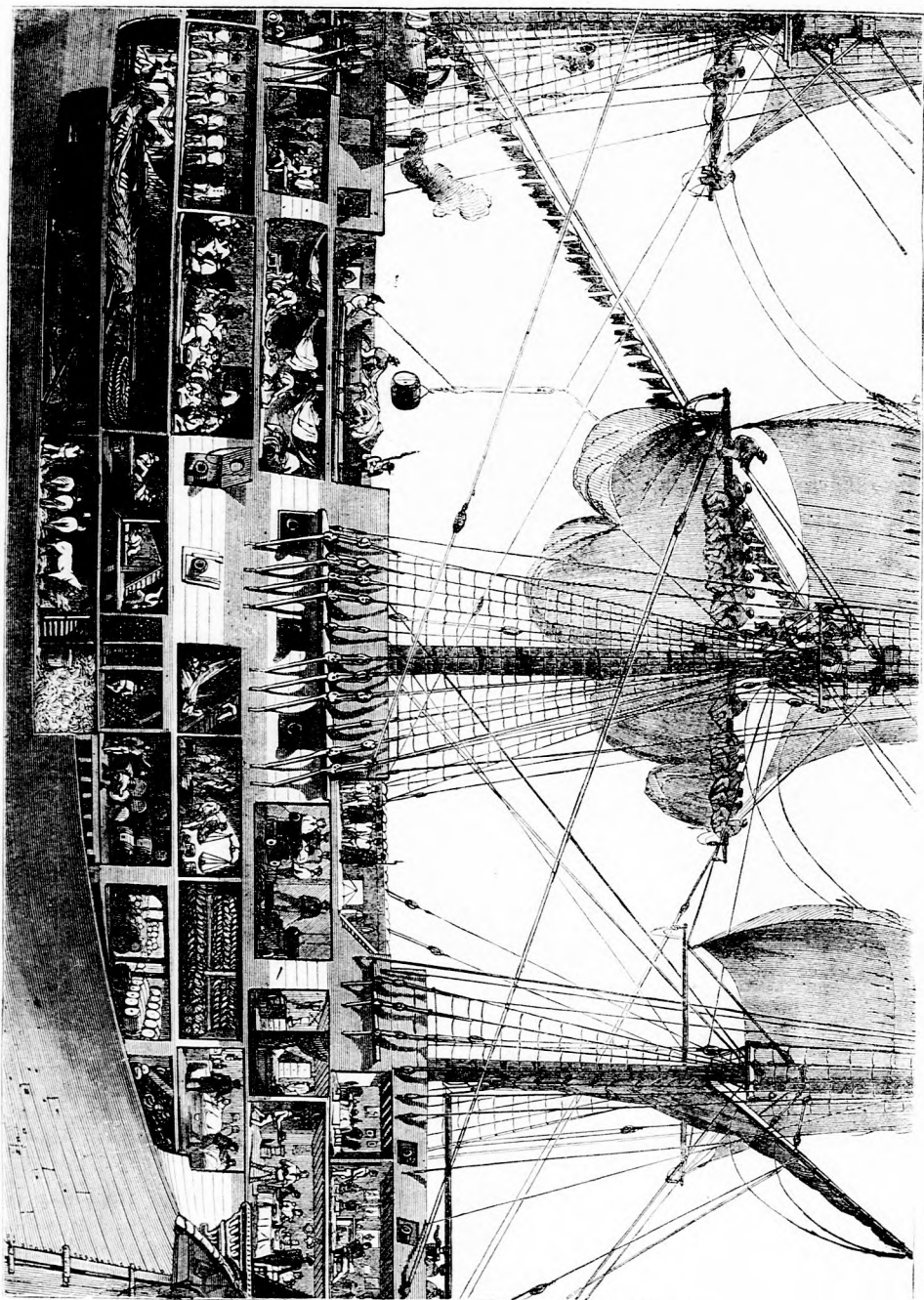
Ha valamelyitek, kis olvasóim, egykor majd tengerre kerül, ne mulassza el a hajón a delejtűt, melynek egyik vége északra, a másik mindig délre áll, figyelmesen megtekinteni; ha e tanácsomat megfogadjátok, egy jó térképpel kezetekben, magatok képesek lesztek megítélni, vajjon a hajó csakugyan helyes irányban halad-e?

Miklós bácsi.

A »KIS LAP« XI. köt. 4-ik számában közölt betűrejtvény megfejtését utólag még beküldték: Hellebronth Laura, Posztóczky Jolán, Braun Sándor, Szuhányi Géza, Littmann Irma és Mari.

*

A »KIS LAP« XI. köt. 4-ik számában közölt földrajzi feladványok megfejtését utólag még beküldték: Littmann Irma és Mari.

VI. NAGY VITÓRLÁS HADI HAJÓ. (Lásd a 127. lapon.)

Felelős szerkesztő: **Forgó bácsi**. Kiadó-hivatal: Budapest, barátok tere, 7-ik sz., Athenaeum-épület.

Kiadja és nyomatja az Athenaeum irodalmi és nyomdai részv. társulat.

Megjelen hetenként egyszer, 16 oldalon.